

**ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»**

***СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПАТОПСИХОЛОГІЯ»***

Спеціальність:	С4 Психологія
Освітній рівень:	перший (бакалаврський) рівень
Освітня програма:	Психологія

Загальна інформація про навчальної дисципліни

Назва навчальної дисципліни	Патопсихологія
Код і назва спеціальності	Психологія С4
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	4 кредити /120 годин Лекцій: 20 Семінарів: 32
Мова викладання:	українська
Вид підсумкового контролю:	Іспит

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація.

Повне ім'я викладача,	
Вчений ступінь,	
посада,	
Напрямки наукових досліджень,	
Посилання на реєстри ідентифікаторів вчених,	
Контактна інформація	
Е-mail:	
Телефон кафедри,	
Портфоліо викладача на сайті	

Анотація курсу. Вивчення курсу " Патопсихологія " має особливе значення і дає студентам знання основ морфології для пояснення фізіологічних механізмів регуляції функцій організму і нервової системи людини, необхідні для майбутньої професійної практики в галузі психології. Оволодіння цією дисципліною має дати чітке уявлення про матеріальну основу всіх тілесних процесів і сприяти розумінню єдності живого світу.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є закономірності змін психічної діяльності людини при різних видах психічних і соматичних розладів, а також механізми цих змін. Патологічна психологія вивчає: порушення когнітивних процесів (уваги, пам'яті, мислення, сприйняття, уяви) при патології; зміни емоційно-вольової сфери під впливом хвороби; вплив особистісних особливостей і життєвих обставин на перебіг захворювань; психологічні механізми компенсації і адаптації в патологічних станах.

Метою курсу є формування теоретичних знань з основ патологічної психології; ознайомлення студентів з основними відхиленнями в розвитку психічної діяльності; розвиток навичок психологічного аналізу складних ситуацій взаємодії з особами, які

мають порушення у розвитку; вивчення походження та сутності психічних захворювань, їх клінічних проявів, лікування і профілактики.

Метою навчальної дисципліни є ознайомлення з предметом, об'єктом, методами та основними поняттями патологічної психології; вивчення закономірностей порушень когнітивних процесів, емоційно-вольової сфери і особливостей особистості при різних видах патології; оволодіння методами патолого-психологічного обстеження та принципами їх застосування в діагностиці; навчання аналізу та інтерпретації результатів патолого-психологічного дослідження; розвиток навичок підготовки патолого-психологічних висновків та формулювання рекомендацій; формування розуміння ролі патолого-психологічної психології в комплексній роботі лікарів, психологів, педагогів та соціальних працівників; оволодіти основами психологічної корекції та реабілітації при психічних і соматичних розладах.

Пререквізити навчальної дисципліни. Вивчення дисципліни "Патопсихологія" засноване на знаннях і вміннях, набутих студентами в ході вивчення наступних курсів: "Загальна психологія", "Психологія розвитку і освіти", "Психофізіологія", "Клінічна психологія", "Психодіагностика", "Психіатрія", "Основи психологічного консультування". Знання та вміння, придбані студентами в процесі вивчення дисципліни "Патопсихологія", сприяють успішному вивченню ряду інших курсів, спрямованих на розвиток професійних знань і вмінь: "Психологічна корекція та реабілітація", "Психологічне консультування", "Клінічна психологія", "Медична психологія", "Нейропсихологія", "Психотерапія", "Експериментальна психологія", "Психодіагностика особистості".

Навчальна дисципліна забезпечує формування загальних і спеціальних компетенцій і придбання результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою "Психологія", а саме:

Програмні компетентності

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
Спеціальні (фахові, предметні компетентності) (СК)	СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків. СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел. СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій. СК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження. СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову). СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики . СК14. Здатність до розуміння закономірностей взаємодії індивідів, соціальних груп, спільнот.
Результати	ПР1 Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати

навчання	психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв’язання ПР2 Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань. ПР4 Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел. ПР5 Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги. ПР9 Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні з рішення щодо їх розв’язання. ПР10 Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника. ПР11 Скласти та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій. ПР12 Скласти та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника. ПР18 Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров’я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії. ПР 19 Аналізувати соціально-психологічні особливості особистості та скласти соціально-психологічний портрет особистості.
-----------------	---

Зміст навчальної дисципліни

№	Назва теми	Кількість годин, з яких:			Методи навчання/методи оцінки
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи і предметна область патологічної психології					методи навчання: вербальні (навчальна лекція; бесіда; навчальна дискусія); індуктивний метод; дедуктивний метод; аналітичний; синтетичний; практичний; пояснювально-ілюстративний;
Тема 1.	Введення в патологічну психологію: предмет, об'єкт, завдання, зв'язок з іншими науками	1	3	3	

Тема 2.	Методи патологоанатомічного дослідження	2	3	6	репродуктивний; дискусії, диспути, діалог, синтез думок; мозковий штурм; розвиток навичок; опрацювання дискусійних питань); інноваційні методи навчання (компетентностные; проектно-дослідні). Методи оцінювання: усний контроль (усне опитування, оцінка участі в дискусіях); письмовий контроль (контрольні, самостійні роботи, есе); тестовий контроль (тести закритої форми: тест-альтернатива, тест-відповідність); метод самоконтролю і самооцінки; оцінка тематичних досліджень.
Тема 3.	Патологоанатомічні підходи і концепції	1	1	3	
Тема 4.	Загальна характеристика психічних розладів	2	3	8	
Тема 5.	Психосоматичні розлади та психогенні стани	1	3	6	
Тема 6.	Порушення свідомості і мислення	2	3	8	
Змістовий модуль 2. Психічні розлади та їх характеристики					
Тема 7.	Патологія емоційно-вольової сфери, відчуттів і сприйняття	2	3	8	
Тема 8.	Порушення уваги, пам'яті, мислення та уяви	2	3	8	
Тема 9.	Патолого-психологічні особливості при невротичних розладах	2	3	3	
Тема 10.	Патологічна психологія при неврозах, психозів і шизофренії	2	3	8	
Тема 11.	Патологічна психологія при органічних ураженнях головного мозку	2	3	6	
Тема 12.	Патологоанатоміко-психологічний висновок і рекомендації	1	1	1	
Модульна контрольна робота					
Всього:		20	32	68	
Форма контролю: іспит					

Технічне обладнання та/або програмного забезпечення – офіційний сайт МАUP: <http://maup.com.ua> У навчальному процесі використовуються навчальні класи, бібліотека, мультимедійний проектор та комп'ютер для проведення лекцій і семінарів з елементами презентації. Вивчення окремих тем і виконання практичних завдань вимагає доступу до інформації з Інтернету, який забезпечується безкоштовною мережею Wi-Fi.

Форми і методи контролю.

Контроль успішності студентів ділиться на поточний і підсумковий (семестровий). Поточний контроль здійснюється під час практичних (семінарських) занять, метою яких є систематична перевірка розуміння та засвоєння теоретичного навчального матеріалу, вміння застосовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань і т. д. Можливості поточного контролю надзвичайно широкі: мотивація до навчання,

стимулювання навчально-пізнавальної активності, диференційований підхід до навчання, індивідуалізація навчання і т. д.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають постійному контролю:

- усна доповідь;
- доповнення, запитання до відповідального;
- систематична робота на семінарських заняттях, активність при обговоренні питань;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації занять;
- аналіз законодавства та монографічної літератури;
- письмові завдання (заліки, контрольні, творчі роботи, есе тощо);
- підготовка тез, коротких викладів навчальних чи наукових текстів;
- самостійне вивчення тем;
- Контроль успішності учнів ділиться на поточний і підсумковий.

- **Методи поточного контролю:** усний контроль (опитування, бесіда, звіт, повідомлення тощо); письмовий контроль (контрольна робота, есе, виклад матеріалу по заданій темі в письмовій формі і т. д.); комбінований контроль; презентація самостійної роботи; спостереження як метод контролю; тестовий контроль; проблемні ситуації.

Система оцінювання і вимог.

Таблиця розподілу балів, отриманих студентами

	Поточна оцінка знань												Модуль ний тест	Іспит	Загальн ий бал
Теми	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11	Тема 12	20	40	100
Робота на практичному у занятті	-	1	-	1	2	2	3	3	3	3	2	2			
Самостійна робота	-	1	-	1	1	2	2	2	2	2	2	2			

Таблиця містить інформацію про максимальних балів за кожен вид навчальної роботи студента.

При оцінюванні засвоєння кожної теми для поточної навчальної діяльності студента виставляються оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінки з відповідної дисципліни.

Критерії оцінки результатів навчання студентів і розподіл одержуваних ними балів регламентуються Положенням про оцінювання академічних досягнень студентів ПАТ "ВНЗ "МАУП".

Модульне управління. Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни "Академічні дослідження" проводиться у письмовій формі, у формі тестування, а саме тестів закритої форми: тест-альтернативний, тест-заочний.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи з навчальної дисципліни

"Академічні дослідження":

При оцінці модульної тестової роботи враховуються обсяг і правильність виконаних завдань:

- оцінка "відмінно" (А) виставляється за правильне виконання усіх завдань (або понад 90% всіх завдань);
 - оцінка "добре" (В) виставляється за виконання 80% всіх завдань;
 - оцінка "добре" (С) виставляється за виконання 70% всіх завдань;
 - оцінка "задовільно" (D) ставиться, якщо 60% запропонованих завдань виконано правильно;
 - оцінка "задовільно" (Е) ставиться, якщо більше 50% запропонованих завдань виконано правильно;
 - оцінка "незадовільно" (FX) ставиться, якщо виконано менше 50% завдань.
- Відсутність у модульної контрольної роботи - 0 балів.

Наведені вище оцінки перетворюються у рейтингові бали наступним чином:

"А" - 18-20 балів;

"Б" - 16-17 балів;

"З" - 14-15 балів;

"D" - 12-13 балів.

"Е" - 10-11 балів;

"FX" - менше 10 балів.

Підсумковий семестровий контроль з навчальної дисципліни «Патопсихологія» є обов'язковою формою оцінки результатів навчання студента. Воно здійснюється в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному навчальною програмою навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться у формі іспиту. Студент допускається до підсумкового контролю за умови, що він виконав всі види робіт, зазначені в таблиці.

Підсумкова (семестрова) оцінка з дисципліни, за якою передбачений іспит, формується з двох складових: результатів (оцінки) поточного контролю; екзаменаційної оцінки.

Максимальна кількість балів за поточний контроль - 60, за екзамен - 40.

Мінімальна сума, на яку іспит вважається зданим, становить 25 балів.

Оцінка за поточний контроль формується як сума рейтингових балів, отриманих студентом під час семінарів/практичних занять, і заохочувальних (при наявності) балів.

Після оцінювання відповідей студента на іспиті викладач підсумовує бали, отримані за поточні контрольні заходи, і бали за іспит для отримання підсумкової оцінки за курс.

Шкала оцінювання екзаменаційних завдань

Шкала	Загальної кількості балів	Критеріїв
Відмінно	30-40	Завдання виконано якісно; студент набрав максимальний бал при оцінюванні теоретичних знань.
Добре	20-29	Завдання виконано якісно і з досить високою часткою правильних відповідей.
Задовільно	10-19	Завдання виконано із середньою кількістю правильних відповідей; студент продемонстрував теоретичні знання зі значними помилками.

Незадовільно	0-9	Завдання не виконано; студент продемонстрував теоретичні знання з серйозними помилками.
--------------	-----	---

Оцінка додаткових (індивідуальних) видів освітньої діяльності. Додаткові (індивідуальні) види освітньої діяльності включають участь абітурієнтів у наукових конференціях, наукових товариствах і проблемних групах, підготовку публікацій і т. д. понад завдань, встановлених відповідною навчальною програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри претендентам, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів освітньої діяльності, можуть бути нараховані заохочувальні (бонусні) бали за певний освітній компонент.

Заохочувальні бали не є нормативними і не включаються в таблицю розподілу отриманих студентами балів і основну шкалу системи оцінювання.

Один захід може бути підставою для нарахування заохочувальних балів лише за один найбільш значимий освітній компонент.

Загальна кількість балів, набраних студентами за виконання завдань для самостійної роботи, є однією із складових академічної успішності навчальної дисципліни. Самостійна робота по кожній темі у відповідності з робочою програмою навчальної дисципліни оцінюється в діапазоні від 0 до 3 балів з використанням стандартизованих узагальнених критеріїв оцінки знань.

Шкала оцінювання виконання самостійної роботи (індивідуальних завдань) критерії оцінювання.

Максимально можлива оцінка самостійної роботи (індивідуальних завдань)	Рівень виконання			
	Відмінно,	Добре,	Задовільно,	Незадовільно
2	2	1,5	1	0

Форми контролю: поточний контроль, заснований на виконанні практичної роботи; поточний контроль засвоєння знань, заснований на оцінюванні усних відповідей на питання, повідомлень, звітів і т. д. (на практичних (семінарських) заняттях); індивідуальний або колективний проект, що вимагає формування практичних навичок і умінь студентів (вибіркова форма); вирішення ситуаційних завдань; конспект, складений за самостійно досліджуваної теми; тестування, виконання письмового тесту; проекти статей, тез виступів та інші публікації, інші форми, сприяють повному засвоєнню освітньої програми і послідовному розвитку навичок ефективної самостійної професійної (практичної й науково-теоретичної) діяльності на високому рівні.

Для оцінки результатів навчання студента протягом семестру використовується 100-бальна оціночна шкала national та ECTS

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Загальна кількість балів за всіма видами навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	
		Оцінка за національною шкалою для екзамену, курсового проекту (роботи), стажування	зараховано/незараховано
90 – 100	A	відмінно	зараховано

82 – 89	B	добре	
75 – 81	3		
68 – 74	D	задовільно	
60 – 67	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю перескладання	незараховано незадовільно з можливістю пе- рескладання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано незадовільно з обов'язковим повторним вив- ченням дисци- пліни

Політика курсу.

- регулярно відвідувати лекції і практичні заняття;
- систематично і активно працювати на лекціях і практичних заняттях;
- надолуження пропущених занять;
- виконувати завдання, передбачені навчальною програмою, у повному обсязі і з належною якістю;
- виконувати контрольну та іншу самостійну роботу;
- дотримуватися норм академічного поведінки та етики.

Курс " Патопсихологія " передбачає освоєння і дотримання принципів етики і академічної сумлінності, зокрема, орієнтацію на запобігання плагіату в будь-яких його проявах: всі роботи, доповіді, есе, реферати та презентації повинні бути оригінальними і авторськими, не перевантаженими цитатами, які повинні супроводжуватися посиланнями на першоджерела. Розглядаються порушення академічної доброчесності: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, копіювання, обман, підкуп, упереджена оцінка.

Оцінка студента орієнтована на отримання балів за активність на семінарських заняттях, виконання завдань для самостійної роботи, а також виконання завдань, здатних розвинути практичні навички і вміння, за що можуть нараховуватись додаткові (бонусні) бали (участь у круглих столах, наукових конференціях, наукових конкурсах серед студентів).

Методичне забезпечення навчальної дисципліни

Навчально-методичні матеріали, що забезпечують підтримку дисципліни: конспекти лекцій, методичні рекомендації з проведення практичних (семінарських) занять та методичні рекомендації для самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів з навчальної дисципліни " Патопсихологія ".

Рекомендовані джерела інформації.

Основні :

1. Османова А. М., Хорунженко Х. В. *Патологічна психологія: Навчально-методичний посібник*. Київ: Талком, 2022. 188 с.
2. Волошин П. В., Марута Н. О., Шестопалова Л. Ф., Лінський В. В. Принципи медико-психологічної реабілітації осіб, які постраждали під час служби в Україні. *Український психоневрологічний вісник*, 2015, том 23, випуск 2 (83), с. 105.
3. Волошин П. В., Марута Н. Про. Стратегія захисту психічного здоров'я населення України: сучасні можливості та перешкоди. *Український психоневрологічний вісник*, 2015, том 23, випуск 1 (82), с. 5-11.
4. Хол Дж. Е., Хол М. Е. *Медична фізіологія Гайтон і Холу*. 14-е изд., т. 1. Київ: "Медицина", 2022. 648 с.
5. Клевець Л. М., Хоменко в. І. *Патологічна психологія: практикум*. Ірпінь, 2024. 122 с.
6. Корнієнко Ст. Ст. *Патологічна психологія: Підручник*. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2023. 120 с.
7. *Медична психологія: Національний державний підручник* / В. Д. Спіріна, В. С. Вітенко, О. К. Напреенко та ін. Дніпропетровськ: Ліра, 2012. 442 с.
8. *Медична психологія* / С. Д. Максименко, Я. В. Цехмістер, В. А. Коваль, К. С. Максименко; Під ред. С. Д. Максименко. 2-е вид. Київ: Слово, 2014. 516 с.
9. Миазоид П. *Курс загальної психології*, том 1. Київ: Алерта, 2019. 496 с.
10. Ждан В. М., Скрыпников А. М., Животовська Л. В. та ін *Основи медичної психології: Навчально-методичний посібник*. Полтава: АСМІ, 2014. 257 с.
11. *Посттравматичний стресовий розлад: адаптоване клінічне керівництво, засноване на фактичних даних*. Київ: Міністерство охорони здоров'я України, 2016. 164 с.
12. Федик О. В. *Психофізіологія: матеріали для самостійного вивчення*. Івано-Франківськ, 2019. 123 с.
13. Шкарлатюк К. І. *Патологічна психологія: Підручник*. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 155 с.

Додаткові

1. Вій М. Ю. *Психологія*. 2-е вид. Київ: Центр навчальної літератури, 2021. 288 с.
2. *Депресія: адаптоване клінічне керівництво, засноване на фактичних даних*. Київ: Міністерство охорони здоров'я України, 2014. 65 с.
3. Закалюк Х., Лехендзевич Х. *Порівняльна психологія та психофізіологія*. Львів: Львівська політехніка, 2021. 220 с.
4. *Психіатрія: Збірник тестових завдань* / Р. В. Пилягіна та ін.
5. *Рецидивуючі депресивні розлади: адаптоване клінічне керівництво, засноване на фактичних даних*. Київ: Міністерство охорони здоров'я України, 2014. 457 с.
6. Сельє Х. *Анатомія стресу*. Київ: Медкнига, 2024. 148 с.
7. Тітов В. *Введення в психофізіологію*. Київ: Академія, 2021. 296 с.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені в. І. Вернадського — <https://www.nbuv.gov.ua/>

2. Google Scholar — <https://scholar.google.com/>
3. JSTOR — <https://www.jstor.org/>
4. ScienceDirect — <https://www.sciencedirect.com/>
5. SpringerLink — <https://link.springer.com/>
6. Портал досліджень — <https://www.researchgate.net/>